

Scherzando...

REVISTA MENSAL DE MÚSICA, LITERATURA I ART

::: Direcció i Administració :::
: Plaça del Vi, 11, pral. : Girona :

::: Preus de Sotscripció ::: :::
2 ptes. anyals : Nombre solt, 20 cts.

SECCIÓ MUSICAL

Nostres figures gregorianistes :

E demaneu, senyor direc-
tor, un pensament sobre
les tres venerandes figu-
res que avui honren les
pàgines de vostra simpà-
tica Revista SCHERZAN-

DO... i francament confesso, que me poseu
en un comp omís, car jo no sabré pas, de
cap manera, dir
d'elles lo que's me-
reixen i lo moltís-
sim que jo, en es-
pecial, els ne soc
deutor

Incansables cam-
pions de la causa
gregoriana han
consagrat els seus
talents i llurs ener-
gies per a expandir
arreu les santes
melodies, exercint

un verdader apostolat en nostre diòce-i i
en altres d'Espanya.

Mos en Rué am la seva constant i ben

trempada ploma escrivint; lluminosos arti-
cles: el P. Maur il·lustrant, am paciència
benedictina i am saviesa de mestre emi-
nentíssim, a tot-hom que sol·licita'l seu
concurs, i el P. Suñol fent conèixer en
magnes i solemnials assemblees les belleses
inefables del cant de Sant Gregori i desva-
neixent desviades preocupacions i fent-lo
estimar fins an els més refractaris.

Ben coneguda es de tot-hom la directa
intervenció dels tres estimadíssims com-
panyes meus de solidaritat gregoriana a les
tasques de l'*Orfeo Catalunya* al III Congrés
de música Sagrada.

Precisament el
P. Suñol fou el qui
pensà am nosaltres
per executar la se-
va hermosa con-
ferencia.

El P. Maur qui,
una vo'ta apresos,
pulí els exemples
que deviem execu-
tar i mossèn Rué
qui des de la prem-
sa ens encoratjava

i qui disposava el públic perquè'ns rebés
am consideració.

Jo aprofito aquesta esplèndida ocasió,

P. Maur Sablayrolles, O. S. B. - Mossén Miquel Rué
P. Suñol, O. S. B.

que la bondat de vostè, senyor director, me facilita per a fer pública la meva profunda veneració a tant eminents mestres i al mateix temps en nom de l'*Orfeó* i meu testimoniar-los-hi nostre sincer agraïment per les jornades de gloria que han proporcionat an el *Catalunya*.

Que Déu els recompensi lo molt que trevallen per la causa gregoriana!

G. GARCÍA, PVRE.

Cassà de la Selva, 26 setembre de 1913.

El Cant de l'Església per al poble

RECORDO que amb motiu del darrer Congrés de Música Sagrada, se'm demanà un article per a una publicació barcelonina.

Intitulat el meu borrador «El cant de l'Església», i escrites les següents paraules: «Fins avui el cant gregorià semblava privilegi d'uns quants paleògrafs; ara el Papa Pius X ha fet conèixer totes ses belleses, i el poble pot alabar a Déu amb el veritable cant de l'Església»; escrit això, dic, va semblar-me que ja n'hi havia prou per a meditar una mica, i aixís clogué la meva tasca.

Però, després del Congrés, m'he dit varies voltes: el poble pot alabar a Déu amb el veritable cant de l'Església, sí; mes, si'ls sacerdots no trevallen per a que'ls fidels l'apreguen i en treguen tot el profit espiritual que d'aquí n'ha d'esdevenir, de què serviran el afanys amorosos del Papa?

Lloat sia'l Senyor, que en eixa diòcesi són tan nombrosos els qui exerciten aquest saludable apostolat. Però per desgracia no per tot arreu es aixís encara.

Repetim ho, doncs, amb els tons més variats, fins que a tots els indrets de la terra

se senti el mateix cant d'alabança a Déu Nostre Senyor.

GREGORI M.ª SUÑOL, O. S. B.

Montserrat, 1 setembre de 1913.

El caràcter artístic i popular del cant gregorià provat pels fets

NO hauran pas, sens dubte, oblidat, els lectors de SCHERZANDO... que amb ocasió de la conferencia donada a Girona pel R. P. don Gregori Suñol amb

el concurs del cèlebre Orfeó de Cassà, jo assajava de demostrar teòricament, en el nombre del darrer març, el «doblat caràcter artístic i popular del cant gregorià».

Avui jo voldria continuar una demostració d'una manera pràctica, aportant qualques exemples amb apoi de la meva tesi. Jo no he pas d'anar a cercar los lluny; ells són a ma vista; Besalú mateix me'ls procura.

* * *

Es això possible? se dirà tal vegada. La cultura musical, està suficientment desenvolupada a Besalú per a que la seva població, els seus habitants un poc endarrerits, jo ho confesso, — pugui aportar un testimoni prou autoritzat en favor del caràcter artístic del cant gregorià? Perfectament; pot ben bé'l poble desconèixer la música i amb tot pot apreciar-la molt bé. Es suficient per obtenir això el formar son gust, i el seu gust se forma per la freqüent i exclusiva audició de la bona música.

Precisament això es lo que ha succeït a Besalú. A força de sentir el cant gregorià i la bona música d'orga aquesta població camperola ha après a estimar l'un i l'altra.

La prova més patent n'es la seva assiduitat per a assistir nombrosos als oficis monàstics de Sant Pere, això certament no tindria lloc si son gust artístic com sa pietat, no trovessin son aliment. Aquesta població estima, doncs, el cant gregorià; ella aprecia sa bellesa, i si ella no es capaç de portar un bon judici crític sobre les peces d'orga d'un J. S. Bach, d'un C. Franck, d'un L. Boëllmann, d'un A. Guilmant, d'un E. Gigont, ella queda extasiada al sentir-les.

Mes, ella fa més que estimar el cant gregorià; ella'l canta, demostrant aixís son segon caràcter, aquell de que «es popular».

Quantes vegades he sentit jo mateix des del fons de ma pacífica celda retrunyir entorn del monastir algunes de les més hermoses melodies populars del cant gregorià! I eren els nois, el jovent, els homes, quins les cantaven! I el ritme era portat d'una fàisó irreprotxable. I jo, breçolat per ses ondulacions cadencioses em sorprenia extasiat com en un somni.

Jo'm creia transportat a aquelles edats de fe, en les que'ls fidels savien fer placentos sos enuigs i recrear sos trevalls, tot rondinant dins casa seva o en mig dels camps les suaus cantineles, que havien apreses dins l'Iglesia. I aixís jo m'imaginava assistir a la naixença del cant popular. En efecte, tots sabem que aquest cant, de reminiscencies i tonalitats gregorianes, deu en part son origen al cant litúrgic, sentit o executat en conjunt dins l'Iglesia. El senyor Millet, l'eminent Director de l'*Orfeo Catalá*, no es cert que ha anat a cercar en ell els primers exemples de sa remarcable conferencia sobre «el cant popular» al Congrés musical de Barcelona?

Altres vegades i bastant sovint les veus de que aquí parlo s'han apropat al monastir i han penetrat fins als claustres. Uns d'aquests últims dies encara jo sentia als nostres obrers cantar o xiular mentres treballaven dins casa nostra, els *Kyries* de la edició, els uns després dels altres. Ells mes-

colaven també les melodies d'himnes amb les del *Glorie* i del *Credo*. Entre altres la graciosa melodia de l'himne de les Hores menors de les festes de la Verge, d'una inspiració i frescor exquisida, era transportada de temps en temps per les ondulacions aèries fins a nosaltres amb son ritme perfectament trobat i executat. Donava gust sentir-ho. Hi ha certament un encant i atractiu particular en escoltar les melodies gregorianes, cantades amb ingenuitat pels obrers mentres trevallen.

Mes, aont aquests obrers han après a alegrar, jo anava quasi a dir a santificar, de aquesta manera'l seu treball? A l'Iglesia. Es tot assistint als nostres oficis dels diumenges i de les festes que les melopees litúrgiques han passat sens esforç i insensiblement a sa memoria. Se pot desitjar una prova d'ordre pràctic, més decissiva que aquesta, en favor del caràcter artístic i popular del cant gregorià? Per fi doncs, si el cant de l'Iglesia no fos artístic aquesta bona gent no l'estimarien pas i no tindrien cap al·licient per a cantar-lo sobre tot en aitals moments: aixís mateix si no fos popular sobrepujaria llur capacitat i restaria el privi'egi escullit tan solament dels artistes...

Quina gran llicó ens donen els fets! Què es lo que no's faria en les parroquies si un s'hi volgués pendre la pena! Quan cert es que fóra relativament fàcil de portar al poble a l'execució colectiva del cant litúrgic tal com ho demana amb ferma insistencia nostre gloriós i estimadíssim Papa Pius X!

Certament que'ns seria fàcil a nosaltres, ministres del Senyor o músics religiosos de donar al Sobirà Pontífex el consol de veure abans de morir l'Iglesia tota entera el cantar sobre tots els indrets del món les santes melodies, que tantes generacions cristianes han cantat abans que nosaltres! Quin bellíssim epileg per son *Motu-propio* seria un tal espectacle! Esperem que un

dia se podrà assolir i recordem-se que a nosaltres ens perteneix i ens toca'l preparar tal realització. Posem-s'hi, doncs, resoltament a l'obra, trevallem sens retard ni cansanci.

Per prova del meu acert Besalú em presenta encara un exemple pel quin jo vaig a finir.

* * *

Tot just fa pocs mesos que D. Ramón Vilardell, metge excel·lent, fundava a Besalú un Orfeó que, durant nostra gran festa de Sant Pere se trojava, per més que era recenta sa fundació, en estat de cantar discretament, davant dels orfeonistes més experimentats de Cassà, algunes de les més belles melodies catalanes harmonitzades, tals com «Montanyes regalades» i «Sota de l'Olm».

També aquests han comprés que'l cant gregorià es artístic i popular. En aquest moment ens en donen la prova per l'ardor i gust amb que estudiën una missa gregoriana que hauran ja cantat a l'aparèixer aquestes ratlles. S'endevina son intent. Ells volen tot senzillament obeir al nostre Sant Pare el Papa, fer plaer a son zelós pastor, mossèn Miquel Prat, qui'ls sosté amb sos encoratjaments, i per fi realçar la solemnitat dels oficis parroquials durant els dies de festa. En una paraula ells volen que'l cant gregorià esdevingui popular a Besalú com en altres llocs.

Naturalment que en lo que's refereix a aquest cant jo he tingut d'oferir mon concurs al senyor Vilardell. Ho he fet ben voluntariament i estic disposat a continuar l'obra. En quant a la música i a la polifonia el distingit director se basta a sí mateix.

Els seus primers successos són la millor demostració de sa competència musical. Que ell me permeti que avui jo'l feliciti calorosament tot esperant que en propers dies jo'ls pugui fer avinents als lectors de SCHERZANDO...

Ells mateixos, doncs, tenen la paraula per a provar si Besalú mereix que jo'l presenti tals exemples...

DOM MAUR SABLAYROLLES, O. S. B.

Sant Pere de Besalú, 20 setembre de 1913.

Quadrets musicals

d' estiu

Vui ens plau posar aquí alguns esquins musicals que portaran les impresions que més ens han corprès durant nostres excursions estiuenques del present any.

I

Alió

Aquest nom té un petit poblet posat al bell cim d'una montanyeta que s'ovira des de l'establiment de banys de Vallfogona de Riucorp. Sa situació s'escau al començament del Pla d'Urgell i als confins de la Conca i Segarra. Per a anar allà es pren el tren de Barcelona a Lloïda i en l'estació de Tàrrega es pren l'auto de la «Canadiense», que, passant per Gumerà, travessa la població de Vallfogona (que feu cèlebre'l seu senyor Rector Rnt. Dr. Francesc Vicens García, del qui se'n conten tantes anècdotes, veres unes, ben trobades altres «si non e vero e bene trovato», i del qui dit pob e n'està ple de records), i mor en dit establiment recorrent els 15 o 20 kilòmetres de carretera en tres quarts d'hora.

Pocs poblets d'aquells entorns poden presentar un exemple de quant pot el zel d'un home verament ingenyós i desvetllat per als seus feligresos com Alió. Es tracta d'un senyor Eudònom, que, sense ser ell músic ni molt menys, ha obtingut fer cantar dins de l'Església a tots els habitants d'aquella privilegiada població.

Li diuen segons crec... en fi, no se'l nom propi, però sé que li donen el nom de «nostre senyor Rector» en dit vilaret, que no passarà de 50 cases, o de 2 a 300 ànimes.

Se perd Alió en els últims confins de la diòcesi de Vic, a la que perteneix, tenint per veï-

nes parroquies dels bisbats de Tarragona, Solsona, La Seu i Lleida.

El senyor Rector (?) d'Alió havia après a Vic la «Missa d'Angels» i alguns altres cants d'Iglesia, que ha tingut prou paciència i manya d'ensenyar als seus feligresos.

Això li ha donat ocasió d'envoltar-se de tots ells, que'l veneren i aprecien en grau tal, que per aquell poble hi serien de més totes les setmanes tràgiques o roges, com me deien els homes, amb quins vaig tenir ocasió de conversar, i als qui vaig sentir cantar les divines lloances, amb ocasió d'ésser cridats al Balneari de Vallfogona per a celebrar-hi la festa del Carme.

Per no perdre'l jornal aquells pagesos, convertits en cantors, a les dugues de la nit el començaren per a poguer a les deu del dia haver-ne fet la tasca del matí i poguer-se dedicar de deu a dotze a cantar la missa del Carme.

Donava gust sentir la «Schola puerorum» de Alió, composta aquell dia de vuit a dotze «chics» de deu i onze anys, i la «Schola cantorum», formada per una trentena de pagesos que tindrien entre divuit i quaranta anys, forts com els roures i alzinedes de sos boscos, colorats com les teies dels pins, i braus com a gent de pagesia.

Les veus dels nois, cridaneres si voleu, perquè sa educació i emisió no s'havia après sinó en mig dels bancals de rostoll, eren quelcom ferèstegues i estridents; les dels homes eren veus robustes i fortes, com el xiular dels bèns de les selves d'aquells indrets.

La «Missa d'angels» en sos llavis tenia, no la dolçor d'una música suau i angèlica en el sentit de llèpola i melindrosa, sinó que més s'assemblava a la veu que deuria donar l'àngel del judici final per a fer-se sentir de tots els homes, cas que Déu li prohibís cridar-los per medi de la trompeta.

Amb tot donava gust veure'ls, petits i grans, al chor de la capella, girats tots de cara'l seu senyor rector, somrients i atents a les indicacions de la mà que, sense batuta, els portava'l ritme a sa manera.

La «Missa d'angels» difícilment se trobarà en altres indrets executada amb més valentia, i fins escrupulositat en quant a sa melodia. No diré lo mateix en quant a sa dicció, que, si bé'l llatí surtí ben pronunciat i detallat com si haguessin sigut tots ells uns «calonges e prestes ni son sabidores, amb tot la mateixa melodia, que brollava d'aquells llavis i fluctuava per les voltes d'aquella capella, era tallada a petits talls per a donar lloc a respirs, o millor, aspiracions d'aire, tant sovintejades, que cada «Ky

rie eleison» fou seccionat en quatre incisos. L'acoblar tant sovint l'aire en aquells pulmons feu que l'aboquessin amb força cridanera i sencera tota la missa.

Al finir la missa vingué un petit àpat i refresc per aquells cantors, durant el qual volgueren saber mon parer sobre sos cants.

Jo'ls hi vaig alabar tot lo alabable, però'ls vaig dir que, com a mestre, m'havien de dispensar s'hi trobava quelcom de perfeccionable.

M'escoltaren amb gust, quan els digué que'ls voldria ensenyar a respirar i a dir la melodia d'un sol glop, si pugués ser, comensant-la suau, donant-li l'interés creixent al mig i finalitzant-la com quan se posa o s'ajoca un aucell sobre una rama d'arbre, en expressió de Víctor Hugo i del P. Maur.

Quedàrem en que'l proper diumenge m'esguardarien, a set hores de la nit, en la casa rectoral d'Alió. Aixís se feu. Els dongué una conferencia d'unes dugues hores, durant les quals aprengueren a dir la melodia, ja sabuda, amb la finura que era possible a aquelles robustes veus que s'espongiren maravellosament.

Ade més dels cants apresos, e's hi vaig portar dos trissagis popular, unísons, compostos exprafés per ells, un de la Verge i altre a la Santíssima Trinitat, de lo que'n quedaren agraits.

D'aquí en avant en la petita, però macissa i artística Iglesia d'Alió, que fou obra dels Temparis i quines imatges de tres i quatre sigles enrera han sentit tants cants en la decadencia de l'art, s'hi cantarà el cant gregorià i popular amb valentia per tots els fidels, homes, dones i quitxalla, i a l'ensempe, amb un art tal com permet l'educació artística de que es capaç aquella bona gent.

No podríem tots els capellans de nostre bisbat fer de cada parroquia camperola un Alió?

Brau al senyor Rector. Brau als feligresos d'Alió.

II

Santa Urcicina

Passem de l'art d'un poble rural a l'art que's pot assolir en una iglesia de ciutat prenent part en el cant els fidels de la mateixa o la gent ciutadana.

La festa de Santa Urcicina ens donarà lloc per a pendre un bon exemple.

En 1843 l'Arquebisbe de Tarragona, abans de fer sa visita a Roma, demanà a les religioses de l'Ensenyança que li diguessin quin record

volien que'ls hi portés de la santa ciutat. Elles demanaren un cos d'una Santa. Al fer avinent aquesta petició al Papa, els concedí aquest el cos enter de Santa Urcicina, noia d'uns catorze anys, Verge i Martre. Sa festa la celebren les abans nomenades religioses al dia 25 de setembre.

Amb tal motiu prepararen una solemnia funció en que hi prengueren part la Comunitat de monges que són unes cinquanta, i una munió de senyorettes i senyores de diferents Col·legis i Associacions, molts fidels i una nombrosa representació de sacerdots.

Després dels assaigs convenients, als que s'aprestaren amb assiduitat, se pogué cantar un trisagi marià popular ben escaient; abans del sermó una glosa del segle XIV trobada a Montserrat pel P. Suñol i armonitzada per Pedrell; després del sermó que eloqüentment pronuncià l'infatigable gregorianista mossèn Anglés, se cantà el «Magnificat a fabordó» per la «Schola cantorum» de la Reverent Comunitat de religioses, amb música de Ravanello, que's troba en la segona «Antologia vocalis» de casa Capre de Torín, responent tots els fidels la part gregoriana en octau tó, terminació «G» posats a peu dret per a millor reverenciar les paraules del càntic evangèlic de la Verge, finalitzant amb uns goigs de Mas i Serracant.

L'execució fou esmeradíssima, robusta i suplicant, tant en el «Trisagi marià» com en totes les obres executades; però, ont agradà més a tot-hom fou en el cant del «Magnificat» que a tots corprenqué. Era de sentir la finura amb que les religioses cantaven el «fabordó» i l'entusiasme amb que'ls fidels responien els versets alterns. L'impresió es per a experimentada, no per a ressenyada.

Les veus clares i ben timbrades d'uns i altres, tal com les dona'l cel blau i atmòsfera sempre templada de Tarragona als seus habitants, es una bona qualitat digna de remarcar-se.

A Tarragona produí profunda joia tal funció a quants tingueren la sort d'assistir-hi i pendre-hi part, que foren tants com cabien en l'Església de la Comunitat, que's yegé plena de gom a gom com en els dies de major festa. L'entusiasme fou tal que's proposaren repetir sovint funcions semblants i d'ella prenen exemple altres Esglésies. No podríem en nostre bisbat intentar i assolir tals acontèiments i fins arribar a sovintejar-los fins a fer-los usuals en les esglésies?

Que sigui més difícil, com als camperols de

Alió, o més fàcil, com als ciutadans de Tarragona, poc importa; es qüestió d'un poc més o menys d'assiduitat en els assaigs; la qüestió es que s'arribi al fi desitjat que es el de que'ls fidels prenguin part en els cants d'Església, com vol el Papa.

III

Montserrat

A l'escriure aquest tercer quadret m'he proposat pre-entendre un exemple i model perfecte de música religiosa, parlant qualques paraules del que's fa a Montserrat. Els dies que acabem de passar allí del present més m'han donat poder sentir de nou l'Escolania i la Comunitat benedictina de la que'n forma part el P. Gregori Suñol.

Els museus de pintura amb l'adquisició de quadres famosíssims, el de botànica, el d'antiguitats, el d'art assiri, l'Observatori astronòmic, tot presenta una prova de que a Montserrat hi entra vida nova, s'hi respira dins un ambient d'activitat en l'estudi de les ciències, que no podia mancar en les arts i menys que cap en l'art musical.

El personal de l'Escolania i la valua de sos elements té ses altes i baixes, però lo que progressa es l'aprofundiment en sos estudis musicals. Varem sentir cantar dos o tres rosaris, que si bé's veu que'ls petits cantors s'apressen per a avançar feina, portant-los quelcom «pour se depecher», amb tot, el cant gregorià'l digueren en sa missa matinal molt més concienzosa que en temps enrera, a efecte segurament de rebre totes les setmanes alguna lliçó de dit cant del P. Suñol.

El mateix progrés notàrem en l'execució de la missa gregoriana cantada pels monjos. El «Introit», «Gradual», «Al·leluia», «Ofertori» i «Comunió» ens plagueren sobremanera per lo ben cantat i millor modulació de la veu. A mí me costava creure que a Montserrat se cantés amb tanta perfecció dit cant, quan me constava que difícilment se reunia la Comunitat per a fer els assaigs deguts. Avui se coneix ben bé que's reben conferències gregorianes, que són encarregades al P. Suñol, qui cada setmana també instrueix a la Comunitat en dit cant, i els prepara les execucions de la setmana. A més de les parts variants de la missa, ens plagué sentir les parts fixes del Kyrial vaticà que fou cantat amb perfecció a que no'ns tenia tant ben impresionats ni acostumats alguns temps enrera.

El cant de la Salve Montserratina, si mirem a la part comesa pels monjos, ens presenta encara la del P. Ametllé, que, si bé es portada amb quelcom menys de lentitut que abans, hauríem preferit veure-la substituïda per la Vaticana de l'Antifonari.

Els cants (o parts musicals que canten els escolans alternant amb el chor dels monjos) alguns d'ells eren trets del repertori antic que tenien, que si bé perteneixen al genre més seriós que abans s'escriuïa, amb tot quelques versos eren del genre de transició.

Aixó res diu contra la bondat d'execució i la finura perfecta d'emissió de veu.

Em plau molt poguer presentar els progressos que en la casa pairal de la Verge dels catalans, en el palau de la Moreneta, fa la música, sobre tot la gregoriana.

L'escoltar als braus d'Alió'm despertà una profunda simpatia per ells i son cant; l'escoltar al poble de Tarragona, al pendre part en el cant popular religiós i gregorià del «Magnificat», me commogué profundament; l'escoltar el cant gregorià de Montserrat m'afermà en mon entusiasme per dit cant i sos cantors.

Tenim tres models graduals als qui imitar. Imitem-los i seguim-los.

IV

L'Orfeó Tarragoní

CONCERT EN HONOR D'EDUARD SAAVEDRA

Els tres quadrets que antecedeixen tots estan dedicats a la música religiosa.

Ens plau en aquest quart i últim donar quelques notes sobre una audició de música de concert al que tinguerem la sort d'assistir en el sumptuós saló de sessions del Palau Municipal de Tarragona, i fou donat per l'«Orfeó Tarragoní» el dia 24 d'aquest mateix mes de setembre, organitzat per a obsequiar a les comissions municipals de quatre ciutats catalanes que concorregueren a l'acte de col·locar la primera pedra del monument que en dita ciutat s'aixeca en honor del preclar fill de la mateixa N'Eduard Saavedra i Moragas. Representaren a Girona els regidors senyor Montsalva i Amich.

Es l'«Orfeó Tarragoní» una entitat musical de recent fundació i se trova a un grau de altura tal que ha pogut presentar-se brillantment a donar prova de sa vitalitat al Palau de la Música Catalana i a Madrid, sens comptar altres importants poblacions, de modo que s'ha conquerit, segons molts, el títol de segon Orfeó de Catalunya.

Son director es l'intel·ligent i actiu compositor musical Josep Gols, molt conegut per ses obres d'un tecnicisme acurat i d'una concepció i inspiració tota fresca i joliva. Té'l senyor Gols una direcció serena, certera i més reposada que la d'altres directors d'orfeó, que's menegen més mogudament. Amb tot els seus orfeonistes li entenen perfectament ses indicacions i en treu d'ells tots els detalls d'execució desitjats. Distingeix a l'entitat de que parlem, el posseir un conjunt ben equilibrat. No sols es remarcable la corda de veus blanques, que compta amb una munió d'unes 80 veus de senyorettes, que varen fer enveja'l senyor Millet al sentir l'homogeneïtat i valentia amb que emitien son cant, sinó que també se fa admirar en ses cordes de tenors primers i baixos.

El nombre total d'orfeonistes fluctua entre'l de 175 a 180.

El programa se composava sols de cinc obres, quatre de les quals eren de gran volada. No se'n posà més perquè's tingué de donar a continuació de la vetllada necrològica.

El cant o «Himne a la Senyera» de Gols es ardid i eternidor, potent i fresquívol com a composició de tal mestre. Sa execució predisposà agradosament als que no coneixien a dit Orfeó. Seguí «En l'enterro d'un nin», obra de Pérez, d'una delicadesa extremada, que fou dit amb «vero amore». Després se cantà amb la deguda expressió i valentia «Sota de l'Olm» de Morera ben conegut de tot català. L'«Al·leluia» de Haëndel entusiasma als oients, si bé hi hauríem volgut un orga o orquestra en lloc d'armonium acompanyant; però allí no's disposava de més. Es aquesta una obra que posa patent de valua d'un chor ben format i dit «Orfeó» el digué segur i brillantment. Posà fi al concert el «Credo» del Papa Marcel que cantà eternidor i potentment fins a arrebatat en son «Amen» final que'l portà ample i vigorós el mestre Gols, seguint escrupulosament els detalls de partitura i diferentment del que'ns tenien acostumats els mestres Millet i mossèn García, als qui els hi hem sentit cantar nombroses vegades.

Faig notar aquest detall per quan creiem que l'interpretació que li donà'l mestre Gols es la més apropiada per un acte litúrgic, i la que li donen els altres dos nomenats mestres es més apropiada per concert.

Quina es la millor? La de Gols ens feia penetrar més el sentit dels variats contrapunts, o més bé dit, les variables repeses del motiu final, que s'anava passejant de corda en corda deixant-nos afermats estàticament en nostres

setis: les dels altres dos mestres no permeten que un quedi assentat, sinó que atreuen, redressant a quiscú de son setial fins a trovar-se peu dret i mà contra mà esclatantes les dos en forts picaments.

Per això dic que Gols dirigí'l «Credo» litúrgicament; els altres el dirigeixen més profundament, si es permet l'expressió, fent de dit «Credo» un «Credo» de concert.

Era de sentir com les típles primeres abraonaren uns «si» bemols com unes cases, que's diu. D'entre les contrals n'hi havia una o dues que valien per sis o vuit quiscuna.

Després dels torts picaments, el regidor tarragoní senyor Montes felicità a l'Orfeó en nom de la Corporació municipal i Comissions, i quiscú de nosaltres estrenyíem les mans del senyor Gols efusivament.

Abans de desllotjar el lloc ens donaren encara altra peça musical per última orrena, que, encar que magnífica en sí, i ben cantada, jo no vaig creure encertada després del colós del «Credo» de Palestrina.

El concert resultà una «festassa» i jo'm complasc en felicitar de nou al director i orfeonistes des de les planes d'SCHERZANDO..., saludant en dit «Orfeó Tarragoní» a altra gloria ben catalana o de nostra amada terra.

MIGUEL RUÉ, PVRE.

Administradors i administrats:

II

El sol fet d'apuntar l'idea d'una campanya contra la «Sociedad de Autores Españoles» ha portat a nostra Redacció nombroses cartes d'autors que'ns en vien sa adhesió incondicional alentant-nos a seguir endavant en aquesta lluita pro-administració.

Agraim sincerament els aplaudiments, fent constar al mateix temps per a satisfacció de tots que al donar començ en

aquesta creuada fou decidits a continuar-la resoltament fins trovar el resultat, o siga una administració plena d'honradesa en la que quelcom trovi'l fruit de son treball intel·lectual, i disposats a vèncer tots els obstacles que s'oposin a la revindicació dels drets de músics i escriptors.

Comencem avui la fulla de càrregs tractant del *petit dret*, nom que s'ha adoptat per a senyalar les produccions musicals, literàries i literari-musicals que per sa poca extensió no figuren tarifades am senyalats drets en les llistes de l'esmentada societat.

L'administració del *petit dret* es pod dir que constitueix per a la societat d'autors, el capital que produeix més rendiments, tota vegada que la major part de les voltes ocasiona ingresos, però no sortides com tindran ocasió d'apreciar nostres llegidors.

Fins fa cosa d'un any l'administració del *petit dret* estava encomanada als mestres directors de concerts, music-halls i demés centres d'espectacle en els que s'executaven o representaven obres afectes a aquesta classificació. Diem que estava encomanada als mestres perquè's deixava a dits senyors la formació de les llistes de les execucions o representacions, en quines llistes devien fer constar el nom de la producció junt amb el de llurs autors.

El resultat d'aquesta forma d'administració fou que quasi la totalitat dels mestres confeccionaven les llistes de mode que figuraven com a autors tots els músics que formaven sa orquestra, algun que altre «regisseur» i devegades adhuc el cuiner del restaurant (històric), entre'ls que's repartien el producte dels drets que satisfaien els concerts segons conveni am la «Sociedad de Autores».

Aquest desgavell administratiu donà per resultat que un grupo de descontents perjudicats per la forma arbitraria que exercia ses funcions la societat que'ns ocupa, tractés de crear una nova societat per a administrar ses produccions. Impossible se

ens fa definir la serie d'obstacles amb que van tenir que lluitar nostres amics. Els mestres directors eren els principals enemics que trevallaven a l'ombra perquè la projectada societat no prosperés, però al fi i gracies a la tenacitat d'alguns autors i particularment dels mestres Bernabé i Zamacois i del periodista Feliu Garzo junt amb el que suscriu se legalitzà la societat *protestant*, amb el títol de «Sociedad de Autores Cancionistas Españoles».

El principal objecte de la flamant societat era'l de trevallar sens descans per a lograr l'independencia de l'administració de les produccions afectes al *petit dret*, constituint una entitat encarregada d'aquest fi, igual que existeix a França i Italia.

Un advocat barceloní, el senyor Bertrams, s'encarregà de fer un viatge a l'estranger per fer un estudi fonamentat de les entitats similars constituïdes en aquelles nacions, estudi pel que's comprovà que essent el petit dret per sí sol a una importancia tal vegada superior al de les grans produccions totes les nacions han desenglobat en absolut una administració de l'altra per evitar lo que'ns ocorre a nosaltres com a conseqüència d'aquesta fusió tan desgavellada com perjudicial.

A l'arribar a Madrid la nova de la creació de la novella entitat, compregué la «Sociedad de Autores» que havia anat un xic massa lluny en sa negligencia i cercant un remei d'immediata aplicació per a restar força a la societat barcelonina, convocà reunió de mestres en el Govern civil per a tractar de la reorganització de la forma d'administrar el petit dret.

Aquesta crida feta am la diplomacia que caracteritza al senyor Sánchez Pastor, donà son resultat. Am l'esperança de veure augmentar ses liquidacions trimestrals, se encalmaren els ànims i per consumció es va perdre l'entusiasme que despertà la creació de la repetida «Sociedad de Autores Cancionistas». An els mestres i explo-

tadors d'autors els hi convenia més l'admiració actual: Aquesta es la veritat!

E. SANCHEZ MARTINEZ

El teatre de Girona

en ridicol

(D'aquest article SCHERZANDO. . no se'n fa responsable, i sí, únicament, l'autor.)

ERMAMENT ens hem convençut que dintre l'ajuntament nostre són comptats els edils qui vetllin per la puresa de l'Art. Això es ben dolorós per

una ciutat com la nostra que en certes ocasions s'ha feta acreedora de la tradició de culta i que té una alta distinció entre les ciutats de Catalunya.

Am motiu de l'adjudicació del nostre coliseu al concursant qui oferís millors condicions per a la vinenta temporada de fires, hem llegit que s'ha cedit a una empresa qui ens portarà una companyia de sarçuela italiana en lloc d'òpera sèria com caldria a la severitat del nostre primer teatre.

No tractem pas d'examinar l'importancia de la companyia contractada, ben relativa emperò; ni si representaran amb acert o desacert les carrinclones obres del seu repertori, car gens ens interessen aitals frivolitats musicals les quals semblen escrites *ad hoc* per a dellectar i ajudar a fer la digestió als burgesets provincians. No'ns proposem pas, tampoc, censurar a l'empresari o empresaris, que per altra part cap culpa hi mereixen; ells hi han descobert un negoci lucratiu a espatlles del nostre públic ignar i fan bé en no despreciar-lo. Saben que amb una minsa orquestra de

dotze o catorze executants ne tenen suficient (i per a nosaltres tots hi sobren) per a endigar-nos les cursileries de *Condes, Princesas, Viudas, Mo'inos de viento*, etzètera, i àdhuc aquesta darrera ens la serviràn traduïda i arranjada a la llengua italiana per a escarni al magnífic idioma de Petrarca.

Podriem citar l'exemple de varies poblacions catalanes, inferiors en perímetre i poblositat a la nostra, on s'hi donen veritables manifestacions artístiques, lo qual pod servir al nostre consistori d'admirable lliçó. Se'ns obgectarà que sense una subvenció, pod-ser, no fóra possible fer gran cosa? No ho discutirem. Sempre serà més noble destinar una quantitat per al Teatre, que pod devenir un temple d'art, que per a l'imbecilitat d'una cursa de braus en projecte.

Si no's posa remei a la burla que anem a esser víctimes, prometem insistir am totes les nostres forces. Avui, sense eufemismes, alcem la nostra més enèrgica protesta unida a la de tots els esperits selectes. Si aquesta caigués en el buid i en el silenci trovés la resposta, pod-ser seria hora de creure en aquell «cas d'idiotisme col·lectiu» que en la nostra urb senyalava un preclar filosop avui absent d'entre nosaltres.

JOSEP THARRATS

CORRESPONDENCIA

BARCELONA. Beatriu Kosta de Marrugat, ha sigut aquesta darrera temporada d'òpera una de les estrelles que més bellament ha brillat en el Teatre Tívoli. Es la senyora Marrugat una dòna de bella i atraienta figura, té una veu dolça i agradable, plena de gràcils modulacions i canta amb un art i una elegancia poques vegades vista. Darrerament hem sentit «Sanson i Dalila» del mestre Saint-Saëns, tan ben interpretat que ha deixat en nosaltres una bella i grata recordança.

Sobre tot el duo de «Sanson i Dalila» del segon acte, fou una manifestació més d'art i de gracia que'ns feu la senyora Kosta de Marrugat.

El tenor senyor Costa, una mica indecís i esparverat, feia l'efecte de tenir por, lo que no va deixar-li lluir la veu com ho farà sens dubte quan estigui més segur. El baríton senyor Navarro prou conegut del públic en general, desenrotllà son paper amb elegancia i naturalitat, segur de la seva bona veu. En Giralt també segur i correcte com sempre. Però sobre tot fou Dalila tan propiament interpretada, amb una gracia i una coqueteria tan grans, i dit tot el paper amb una veu tan dolça, tan atraienta i tan afinada, tot tan bella i encisadorament dit, que no podem menys que tributar un elogi a la genial artista senyora Kosta i una sincera i cordial enhorabona a son espòs, el conegut violoncel·lista senyor Marrugat —A. B.

NOVES

Totés les societats d'aquesta ciutat, preparen sos programes per a les vinentes fires de Sant Narcís. Al «Casino Gerundense» s'hi donaran concerts qual programa s'ha confiat als celebrats professors senyors Oliva, Vidal, Saló, Jaumeandreu i Sobrequés que executaran obres de notables mestres. Al centre d'«Unión Republicana» té contractades les orquestres «Muxins» de Sabadell, «La Principal» de La Bisbal, el «Quintet de l'Academia Musical» i per l'últim dia de fires un gran concert i ball a càrreg de l'orquestra del Teatre composta de 24 professors. Al «Menestra» les orquestres «La Principal» de La Bisbal i «Montgrins» de Torroella —Ademés un grupo d'admiradors del Mestre Garreta, ha elegit a la «Principal» de La Bisbal per a l'execució de sis notables composicions que són esperades am viu interès pels devots del diví Art i que seran tocades en un dels carrers públics d'aquesta ciutat. A la comissió encomanada d'aquesta important festa musical li dirigim un preg; no podríen aquestes sardanes esser interpretades no en lloc cèntric com se proposa, sinó en altre lloc de religiós silenci per a poder fruir am reculliment les altíssimes produccions del Mestre predilecte?

— — —
Del nostre bon amic i distingit director de la

Banda Municipal de Mataró, hem rebut una tarja postal amb el retrat de tots els professors que formen dita corporació. Agraïm la deferència tot desitjant molts èxits a la novella entitat.

—=—

Ha pres possessió de son càrreg de tenor-baixet de la Catedral, el reverend Trías quina plaça guanyà en renyides oposicions. Nostra enhorabona.

—=—

El mestre en Francesc Peric, ha compost una nova sardana que ha estrenat la cobla «Art Gironí». Aquesta obra, ha constituït un triomf per tan notable escriptor.

—=—

Ha visitat nostra ciutat la cobla-orquestra «La Principal» de Santa Coloma de Farnés que dirigeix en Rigau. Es una entitat que ha satisfet no solament pel bon conjunt en que interpreta totes les obres, sí que també per observar en ella una afinació perfecta. Se'ns diu que ha sigut contractada per a donar concerts per les pròximes festes en una de nostres societats. Ho celebrem.

—=—

Novament hem sentit a «La Principal» de Palafrugell i «Montgrins» de Torroella, executant la primera entre altres, l'admirable sardana del mestre Garreta «Licurella» que'l públic escoltà devotament apreciànt l'obra en tot el seu valor; i la segona, fent-nos sentir les inspirades melodies del seu director en Bou.

—=—

S'assegura que a principis d'any nou s'estrenarà en el Gran Teatre del Liceu, de Barcelona, una òpera de l'eminent mestre català en en Jaume Pahissa. Ens plau infinitament donar aquesta nova i celebrarem que sia confirmada, car creïem que començaria esser hora ja d'eliminar el repertori italià en aquell esplendíssim colisseu i donar ampla entrada a alguns dels valiosos compositors de Catalunya, les aptituds dels quals són ben notories.

—=—

Hem rebut el nombre del més de juny de la notabilíssima «Revista Musical Catalana» qual número es extraordinari i dedicat al diví Ricard Wagner, un dels genis de més relleu de l'Univers. El sumari, que publiquem a continuació, es importantíssim:

«L'obra de Ricard Wagner a Barcelona», per Joan Salvat.—«Lletra de Ricard Wagner» (traducció de l'autògraf).—«El Sant Grial de València», per Eduard L. Chavarri.—«Des de Bayreuth», per Lluís Millet.—«Palau de la Música

Catalana: Centenari de Ricard Wagner», per J. S.—«Dels Festivals Wagner», per I. F.—«Wagner a Espanya», per D. C. Parker.—«Noves».

Ademés, l'esmentat número conté un suplement il·lustrat amb un magnífic retrat del Mestre fet a Bayreuth l'any mateix de la seva mort, una lletra autògrafa endreçada al mestre Kaliwoda de la qual n'es posseïdor l'insigne wagneròfil don Joaquim Pena i una reproducció del del Sant Grial que's conserva a València. En resum, un nombre que acredita la fama musical de la nació catalana.

Vagin per al dilectíssim confrare que tant dignament ha sabut honorar la memoria de l'Alt compositor alemany, totes les nostres admiracions.

—=—

S'ha publicat el cartell de les obres que's representaran en la propera temporada d'hivern en el Gran Teatre del Liceu, i si bé es dolorós que hi predomini'l vulgar repertori italià, en canvi s'anuncia «Orfeu» de Gluck i «Tannhäuser», «Tristany i Isolda», «La Walkyria» i «Parcival» de Wagner. D'aquesta darrera i definitiva òpera, els nostres excel·lents escendògrafs Vilumara, Junyent i Moragas i Alarma n'estan pintant el decorat.

El dia 19 de novembre s'inaugurarà la temporada amb la ramplona òpera de Meyerbeer, «Il Profeta».

PUBLICACIONS REBUDES

Cròniques de l'Orfeó Manresà. Any IV, número 35.

Santa Cecília. Torin. Any XV, núms. 170 i 171.

Música Sacro-Hispana. Bilbao. Any VI, núm. 9.

Biblioteca Sacro-Musical. Madrid. Any II, número 33.

Revista Montserratina. Montserrat. Mès d'Octubre.

Musical Emporium. Barcelona. Mès de Setembre.

Revista Musical Catalana. Barcelona. Any X, núms. 114, 115 i 116.

Revista Musical. Bilbao. Any V, núm. 9.

Música y Músicos. Barcelona. Núms. 44, 45, 46 i 47.

SECCIÓ LITERARIA

VALLFOGONA

Y LUGARES QUE COMPONÍAN SU ANTIGUA BARONÍA

Por Francisco Monsalvatje Fossas

(Continuación)

JUANA ESTEFANÍA DE PINÓS

(1483-1508)

Juana Estefanía de Pinós y de Fonollet, vizcondesa de Illa y de Canet, señora de la baronía de Vallfogona y castillo de Milany, estaba casada con don Juan de Castro y de Pinós

Junto con Francisco Costa, prior de Ridaura, firmó con fecha 22 de Enero del año 1483, un contrato de arriendo a favor de Bartolomé Farigola, mercader de Olot, del manso Casas con todas sus pertenencias (1.) A 7 de Febrero del año 1487, su esposo, apoderado de dicha señora baronesa, establece por medio de su apoderado Ramón Saula á Juan Busquets, de la parroquia de San Privat de Bás, los mansos Comalada, Despuig y Vxola, situados en la parroquia de San Antonio de Collfret (2).

En el año 1503, compró al señor rey la jurisdicción civil y criminal del castillo de Milany y su término.

PEDRO GALCERAN DE PINÓS

(1527)

En el año 1527, el capítulo de Elna nombró á nueve de sus canónigos y a dos procuradores para que se pusieran de acuerdo con el noble Pedro Galcerán de Pinós, de Castro y de Fonollet, vizconde de Canet y señor de Vallfogona, a propósito de un portal de mármol de la iglesia de Avalrí, que dicho vizconde había trasportado *ad usum alterius ecclesie loci de Ruppe*.

PEDRO DE PINÓS Y DE FONOLLET

(1559-1600)

Por una carta dirigida por el prior del monasterio de Santa María de Ridaura a abad de Santa María de la Grasa, de fecha 14 de junio del año 1559, venimos en conocimiento de que este barón se había apoderado de las rentas que el monasterio de Ridaura poseía en Besora y en la parroquia de San Antonio de Collfret, lo que motivó un largo pleito y nombrándose árbitros, fallaron estos, con fecha 26 de Octubre del año 1571, a favor de prior de Ridaura Bernardo Cordá y de su monasterio.

Lauda, en el año 1596, la venta hecha del castillo y lugar de Vilarnau en el Rosellón, por la Comunidad de San Juan de Perpiñán.

(1.) Véase tomo IV, pág. 6.

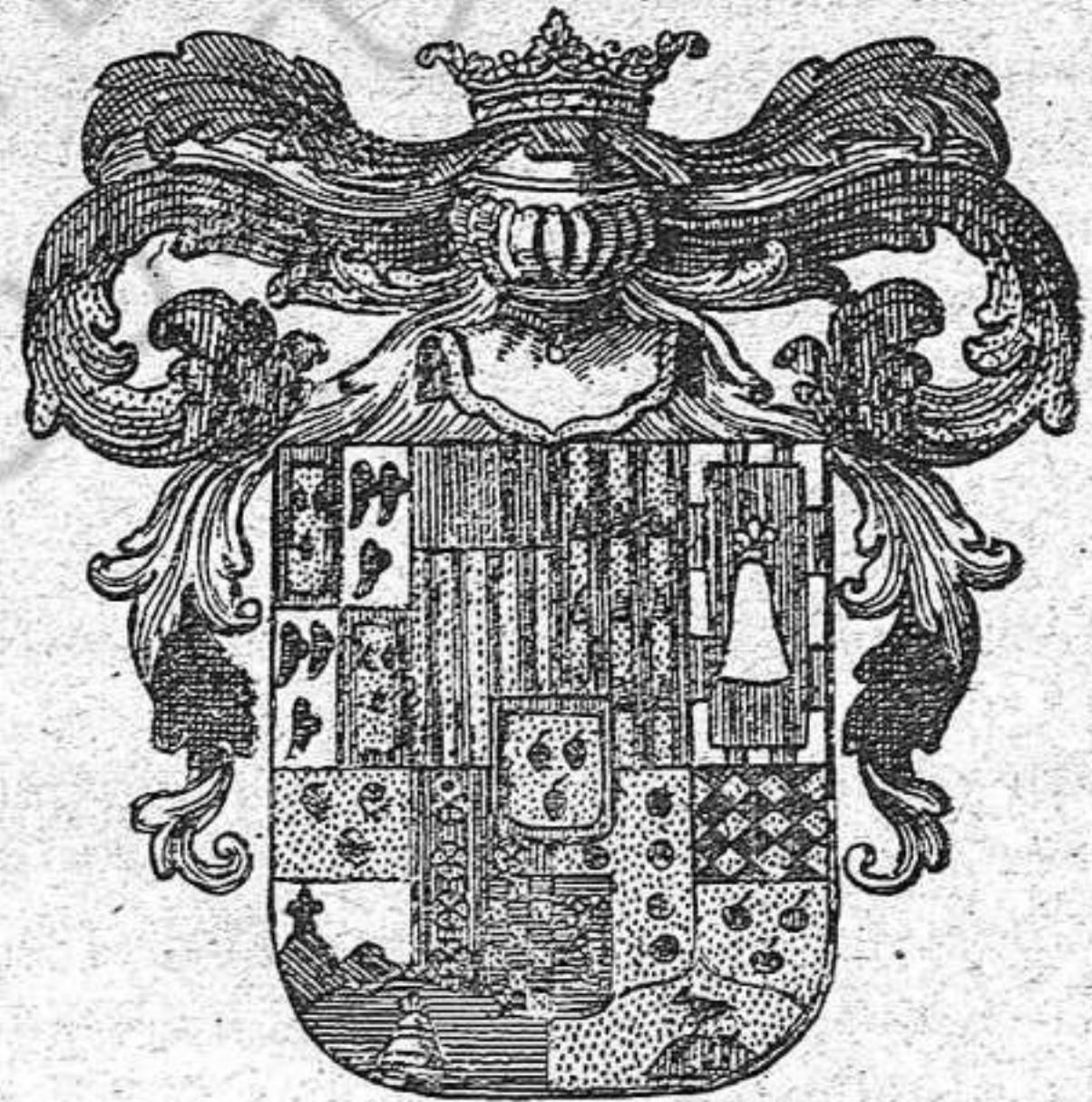
(2.) Véase tomo IV, pag. 213.

El rey Felipe III, una vez cerradas las Cortes celebradas en Barcelona en el año 1599, y en agradecimiento por los donativos que le habían votado, concedió varios títulos de nobleza a varias familias señoriales catalanas, y entre ellas el título de conde a los barones de Vallfogona, el que usaron de esta fecha en adelante.

Heredó de Guillermo, Raimundo Galcerán de Castro, los vizcondados de Evol, de Illa y de Canet, situados en el Conflent y Rosellón. En el mes de junio del año 1600, compró á la Comunidad de Salsas la acequia del molino de Stramer, junto con los derechos de pesca.

Estaba casado con Petronila Zurita y de Peramola, la que figura ya viuda en este mismo año de 1600.

Fué tutora de su hijo Miguel hasta el año 1607.

ESDUDO DEL MARQUÉS DE BARBARÁ,
SU APELLIDO PINÓS

Al describir Garma, *Adarga Catalana*, el escudo del Marqués de Barbará, dice que «trahe quartela 10; l c ntra quartelado 1 y 4 de oro, tres piñas de sinople, la bordadora de gules, que es Pinós, uno de los nueve primitivos barones de Cat. luña.»

El mismo escudo de la Casa de Pinós se reproduce en un escudete en el centro.

MIGUEL DE PINÓS

(1607)

Miguel de Pinós y de Fenollet, conde de Vallfogona y vizconde de Illa y Canet, era hijo de Pedro Galcerán de Pinós y de Petronila Zurita de Peramola. En el año 1607, hace el nombramiento de un beneficio en la iglesia de San Jaime de Canet.

JUAN DE PINÓS

(1620)

En el año 1620 se encuentra a Juan de Pinós al frente de la baronía, o condado como lo llamaron los Pinós, de Vallfogona y del vizcondado de Canet.